

СТАНОВИЩЕ

от д.ф.н. ВАНЯ ИВАНОВА ЗИДАРОВА

професор в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски

относно материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

Област на висше образование 2. Хуманитарни науки

Професионално направление 2.1. Филология (Български език (Съвременен български език)).

Със заповед № РД-21-1383 от 25.06.2024 год. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Пловдивския университет по област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, Научна специалност Съвременен български език. Конкурсът е обявен за нуждите на катедра Български език към Филологическия факултет. За участие в обявения конкурс е подала документи като единствен кандидат гл.ас. д-р Бистра Василева Дикова от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Представеният от д-р Бистра Дикова комплект материали е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на ПУ. Справката за изпълнение на минималните национални изисквания показва, че кандидатката отговаря на количествените изисквания по всички показатели.

Кратки биографични данни. Бистра Дикова е завършила Пловдивския университет през 1984 г. със степен магистър по славянска и българска филология (профил чешки език). След завършването си работи като учител по български език и като библиотекар в НБИВ – Пловдив. От 1987 до 1995 г. е назначена за филолог-специалист в Пловдивския университет, а от 1995 г. до днес е последователно асистент, старши асистент и главен асистент в катедрата по Български език. През 2014 г. придобива образователна и научна степен „доктор“.

1. Учебно-педагогическа дейност. Д-р Бистра Дикова има дълъг и успешен преподавателски опит. Тя чете лекции по фонетика и лексикология на българския език (в задочна форма на обучение), лекции по лексикология във филиал Кърджали, лекции по стилистика във филиал Кърджали. Води семинарни занятия по фонетика, лексикология и стилистика. В магистърската програма „Български език за неспециалисти“ води лекции и упражнения по фонетика и лексикология на българския език. Към преподавателската си работа д-р Дикова се отнася с отговорност, като проявява стремеж към усъвършенстване и актуализиране на преподавания материал.

2. Научна и научно-приложна дейност. В конкурса за „доцент“ Б. Дикова участва с хабилитационен труд, едно учебно помагало по фонетика на българския език, пет научни публикации (една от тях в чужбина) и една рецензия.

Като хабилитационен труд Б. Дикова представя монографията си „Съдържанието отвъд формата. Лингвостилистичен анализ на художествения текст“ (УИ „Паисий Хилендарски“, 2024 г., 254 стр.). Изследването логично започва с прецизно

представяне и анализ на основните понятия, обслужващи терминологичния апарат на лингвостилистиката – конотация, контекст, транспозиция, тропи и други. Както подсказва заглавието на монографията, основна цел на труда е да представи формалната страна на текста в неговата връзка със съдържанието; да анализира функциите на езиковите единици от различни равнища в изразяването на идейното и тематичното съдържание на художественото произведение. Диференцирани са различните аспекти, от които може да бъде разглеждан текстът като семиотично единство. Прегледът и коментарите на основните лингвостилистични термини е направен прецизно, компетентно и показва колко дълбоко Б. Дикова е навлязла в интерпретираната материя. Разсъжденията се позовават на голям брой източници и изследователи, което е знак за библиографската информираност на авторката.

Основната част от изследването проследява стилистичните възможности на езиковите средства от различни езикови равнища – фонетично, графично, лексикално, морфологично, синтактично. Задълбочено и изчерпателно е анализиран конотативният потенциал на единиците от тези равнища, като теоретичният анализ е съпроводен от подходящ текстов материал. В структурно-тематично отношение са обособени няколко дяла, свързани с конотативния потенциал на фонемите и графемите, на лексемите, на граматичните форми, на синтактичната структура и на основните видове тропи. Основателно е отделено значително внимание на лексикалните средства и техните функции в изграждането на свързания текст, тъй като думите са основният градивен материал на текстообразуването. Разчитайки на опита от доктората си, Б. Дикова детайлно анализира и морфологичните средства с оглед на възможните транспозиции и конотативните възможности на граматичните форми.

Теоретико-описателната част на изследването е придружена от лингвостилистичен анализ на конкретни текстове, което дава възможност на авторката да приложи на практика наблюденията и изводите си от предходните глави. Компетентно и детайлно са анализирани от стилистична гледна точка три текста - разказът „Искушение“ на Елин Пелин, повестта „Българи от старо време“ на Л. Каравелов (изключително благодатен по мое мнение избор на текст) и стихотворението на Миряна Башева „Гносеология“ (също много сполучлив избор на автор). Трите стилистични анализа намирам за изключително ценни с оглед на изследването, тъй като показват уменията на авторката не само да теоретизира, но и да прилага практически споделеното за конотативните възможности на езика, при това в различни по тип жанрове – разказ, повест и стихотворение. Богатата библиография потвърждава вече отбелязаната информираност на Б. Дикова, обхващаща разнообрази по съдържание лингвистични източници.

Помагалото за студенти „Фонетика. Фонология. Речева култура.“ (УИ „Паисий Хилендарски, 2024 г., 122 стр.) има научно-приложен характер и безспорно ще бъде полезно както за студентите филолози, така и за преподаватели. В него са разгледани основните теми от областта на фонетиката и фонологията, правоговора и правописа, представени с дидактична насоченост и предназначени да подпомагат обучението по

българска фонетика. Помагалото включва и задачи за самоподготовка на студентите с решения на задачите и нужните пояснения.

Публикациите, с които Б. Дикова участва в конкурса за „доцент“, са две монографии (едната от които представя докторската дисертация на авторката), едно учебно помагало и пет научни статии и една рецензия. Очаквано в тематично отношение статиите са свързани с научните интереси на авторката – лексикология и стилистика.

3. Научни приноси. Направено е цялостно и обобщено научно изследване на метода на лингвостилистичния анализ, съпроводено от авторски анализ на три художествени произведения. Това изследване несъмнено е приносно за българистиката и в частност в лингвостилистиката. В научните статии са анализирани някои съвременни словотворчески процеси, диференцирани са понятията *шаблон* и *клише*, извършени са наблюдения над административно-деловия стил и над конотативния потенциал на морфологичните единици.

2. Лични впечатления. Познавам Б. Дикова от постъпването ѝ в Пловдивския университет и в продължение на десетилетия работим съвместно, преподавайки фонетика и лексикология на българския език. В течение на тези десетилетия съм се убедила, че Б. Дикова без съмнение е компетентен, коректен и отзивчив колега, съвместната работа с когото винаги е била удоволствие за мен.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от д-р Бистра Василева Дикова, отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Кандидатът в конкурса е представил достатъчен брой научни трудове, публикувани след материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор“. В представените научни материали се съдържат оригинални научни наблюдения и авторски приноси. Теоретичната подготовка, изследователският опит и умението да се създава качествен научен продукт са несъмнени. Научната и преподавателската квалификация на Б. Дикова е безспорна и съответства на изискванията за присъждане на академичната длъжност „доцент“.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни и научно-приложни приноси, убедено давам своята **положителна оценка** и препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Филологическия факултет за избор на гл.ас. д-р Бистра Василева Дикова на академичната длъжност „доцент“ в ПУ „Паисий Хилендарски“ по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Български език (Съвременен български език)).

20.08.2024 г.

Автор на становището:

Проф. д.ф.н. Ваня Зидарова